

Konu: Ruhsal İnsan
Yazı: 43

Süleymaniye'nin Şifresi

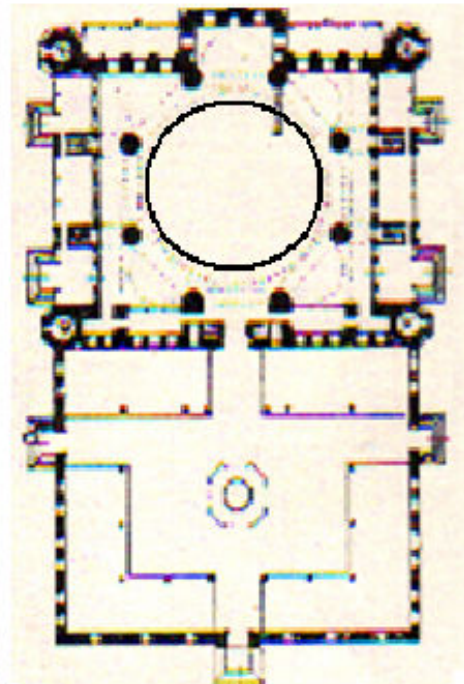
Doç. Dr. Haluk Berkmen

Büyük usta mimar Sinan (1489-1588) şaheserlerini ürettiği yıllar Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566), İİci Selim (1566-1574) ve III. Murad (1574-1595) dönemlerine rastlar. Sinan, baş mimar sıfatıyla, imparatorluğun bütün yapılarında kullanılan malzemeyi ve yapıların teknik sağlamlığını kontrol etmekle görevlendirilmişti (Kaynak: **Türk Sanatı**, Celal Esat Arseven, Cem yayınevi, 1964). Divandan çıkarttığı bir kararla, inşaat kurallarına aykırı yapılmış binaları yıktırmak yetkisine sahipti. Onun asıl önemi, yapılarında gerçekleştirdiği deneylerle ve şifreli simgelerle Osmanlı-Türk mimarlığını doruğa ulaştırmasındadır.

Sinan'ın şaheserlerinden biri olan Süleymaniye camii'nin inşaatı 1549 yılında başlamış ve 1557 yılında tamamlanmıştır. Daha önce yapılmış camiler gibi bu bina da iki kısımdan oluşur. Biri avlu diğeri de 'sahn' denen üstü kubbeli bölüm. Bu bölüm kareye çok yakın bir yapıda olup, eni 57 metre boyu 60 metredir. Kubbe karenin tam orta kısmına gelecek şekilde yerleştirilerek simetriyi tamamlamıştır. Altta solda camii'nin fotoğrafını ve sağda yerleşim planını görüyoruz.

Süleymaniye Camii

Ana girişi oluşturan merkezi bölümü kırmızı çerçeve içine aldım. Bu bölümün enini yüksekliğine bölersek 1,618 değerini elde ederiz ki, bu Altın Oran sayısıdır. Altın Oran için Bilim bölümündeki **17** sayılı **Altın Oran** başlıklı yazıya bakınız. Görüyoruz ki Mimar Sinan, çok eski dönemlerden beri bilinen ve güzelliğin simgesi olduğu kabul edilen Altın Oran sayısını ana girişe Őifrelemiřtir.

Camiin diğer Őifreleri de Őunlardır:

1. Camiinin dört minaresi ve 10 Őerefesi vardır. Bu Őeimlerin tesadüf eseri oldukları söylenemez. Zira Sinan, her inşaatında en küçük ayrıntılara dahi dikkat eden ve denetleyen bir mimardı. Adından da belli olduğu gibi, Süleymaniye camii Kanuni'ye ithaf edilmiş bir eserdir. Dolayısıyla onun özel durumunu camiye bir Şekilde Őifrelenmiř olmasına Őařmamak gerekir. Dört minare ve on Őerefe, Kanununun İstanbül'un fethinden beri 4c ve imparatorluğun kuruluşundan beri 10uncu Osmanlı padişahı oluşu ile pekla ilişkili olabilir. Bu konuya değinen mimarlık tarihçisi İsviçreli Ernest Mamboury (1878-1953) uzun yıllar İstanbül'da yaşamış ve İstanbül'da vefat etmiştir. Mezarı Feriköy'deki Protestan mezarlığındadır.
2. Süleymaniye camiine hem dıştan hem de üstten bakıldığında tam bir simetri göze çarpar. Kubbeyi taşıyan iki büyük yan kemer somaki mermerden dört muazzam stna dayanmaktadır. Böylece dıştaki dört minare ile iteki dört sütün aynı Őifrenin **zahir**i ve **batn**i tekrarı gibidir.
3. Süleymaniye'nin kubbesi 53 metre yüksekliğe sahip olup Ayasofya'nın kubbesinden 6 metre daha yüksektir. Bu kavisli kubbe göğün simgesi olmakta, kare zemin ise yeri (dünyayı) simgelemektedir. Kare zemin ve hatta kare yan duvarlardan oluşan kp o günkü dünya anlayışını yansıtıyor. Kp Őeklindeki yapının üzerine oturtulan kubbe, Osmanlı mimari tarzının tipik bir özelliği sayılabilir. Zira bu yapı Őeklini pek çok Osmanlı eserinde görüyoruz. Kp ile kürenin birleşiminden oluşan yapı tarzında yer ile göğün estetik bütünselliği Őifrelenmiř olabilir. Bu inşaat tarzında basitlikle güzelliğin birleşimini oluşturan yer ile göğün ayrılmaz bütünselliğini sadece camilerde değil, o günkü farklı yapılarda da buluyoruz. Örneğin, 1732 yılında inşa edilmiş olan Tophane'deki çeşmede de aynı simgeselliği görüyoruz. Alttaki resimde Tophane eşmesinin restore edilmiş Őimdiki hali görülüyor.
4. Tüm Osmanlı camilerinin kubbelerinin ortasında veya minare tepelerinde görülen simgeye **alem** denir. Kubbenin tepesindeki alemin ucundaki hilal ile ortasına yerleştirilen yıldız, Őüphe götürmeyecek Şekilde göğe atıf yapmaktadır. Kubbenin tam merkezinde oluşu gökte görülen ayın özel önemine işaret etmektedir. Ay-yıldız simgesi atalarımızın evren anlayışını Őifrelemekte, ay ile yıldızın hem camilerde hem de bayrakta bulunuşu derin kültürel anlamlar içermektedir.
5. Camiinin dışında **müştemilat** denen binalar topluluğundan da söz etmek gerekir. Bu binalar: yoksullar için imaretler, dört adet medrese ve bir ilkokul, öğrencilerin kalabileceği binalar, yoksullar için bir hastane ve bir düşkünler evi. Böylece Süleymaniye camii sadece dua edilen bir tapınak olmaktan çok öte bir anlayışla, halkın eğitim, sağlık ve barınak ihtiyaçlarını karşılamak amacı ile inşa edilmişti.

Tophane eşmesi.